

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

Jong en een kind

Praktische informatie voor aanstaande jonge ouders en opa's en oma's

Jong en een kind

Praktische informatie voor aanstaande jonge ouders en opa's en oma's

Bepaalde informatie die in deze Fiom-brochure staat vermeld, kan in de loop der tijd wijzigen. Eventuele wijzigingen worden vermeld op de website van Fiom, fiom.nl en op tienermoeders.nl.

Jong en een kind

Als jonge (aanstaande) moeder heb je met dezelfde dingen te maken als andere moeders. Toch zijn of gaan de dingen voor jou soms **nét even anders dan bij andere moeders.**

In deze brochure vind je praktische informatie over:

- wat je moet regelen voor en na de geboorte van je kind;
- hoe het zit met gezag en erkenning;
- welke financiële regelingen er zijn, zoals kinderbijslag en een babyuitkering en hoe je deze aan kunt vragen;
- welke mogelijkheden er zijn voor huisvesting;
- hoe je kinderopvang kunt regelen;
- hoe het zit met school of werk.

Jong en een kind is speciaal gericht op de situatie van aanstaande jonge moeders, maar bevat ook een hoofdstuk voor aanstaande jonge vaders en opa's en oma's. Voor de meeste regelingen gelden landelijke normen, maar er zijn wel plaatselijke verschillen. Bij de informatie in deze brochure wordt verwezen naar instellingen en instanties waar je terecht kunt voor meer informatie. Het is belangrijk dat je goed nagaat wat er wel en niet geldt in jouw woonplaats. Het gemeentehuis heeft folders en adressen van de verschillende instanties bij jou in de buurt. Ook is veel informatie te verkrijgen bij een JIP (Jongeren Informatie Punt). Op Jongin.nl en bij

het Algemeen Maatschappelijk Werk of Jeugdzorg.

Fiom

Dit is een uitgave van Fiom. Fiom is de specialist op gebied van ongewenste zwangerschap en afstammingsvragen. Al meer dan 80 jaar bieden we informatie en hulp bij vraagstukken omtrent ongewenste zwangerschap, zoals keuzevragen, afstand doen van je kind en verwerking van een abortus. Daarnaast helpen we mensen bij hun zoektocht naar biologische familie in binnen- en buitenland en beheren we de unieke KID-DNA Databank die een match bij anoniem donorschap mogelijk maakt. Onze opgedane kennis delen we met professionals via onze website, trainingen en advies. Uitgangspunt in al ons werk is de keuzevrijheid van ongewenst zwangere vrouwen en het recht op afstammingsgegevens.

Tiernermoeders.nl

Fiom heeft een online platform opgericht voor tienermoeders. Vind je het fijn om ervaringen uit te wisselen met andere jonge moeders, dan kun je terecht op tiernermoeders.nl. Hier kun je ook informatie krijgen en tips lezen over jouw situatie.

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Leuk om jong een kind te krijgen?	6
Zwangerschap & geboorte	7
Echo's	7
Zwangerschapsbegeleiding	7
Gezond zwanger zijn	7
Bevalling	7
Consultatiebureau	8
Geen roze wolk?	8
De opvoeding	8
Rechten & plichten	9
Aangifte van de geboorte van je kind	9
Achternaam van je kind	9
Erkenning van je kind	9
Vaderschapsactie	10
Gerechtelijke vaststelling van het vaderschap	10
Ouderlijk gezag	11
Minderjarig en gezag	12
Voogdij	12
Gezag en getrouwd	12
Gezag en geregistreerd partnerschap	12
Gezag door ongehuwde ouders	12
Gezamenlijk gezag met een niet-ouder	13
Contact met ex en recht op omgang	13
Testament	14
Meer informatie	14
Opleiding & werk	15
Leerplicht en startkwalificatie	15
Recht op studiefinanciering en tegemoetkoming in studiekosten	15
Veranderingen per september 2015!	16
Wat houdt de eenoudertoeslag in?	17
Wat houdt de partnertoeslag in?	17
Tegemoetkoming in de studiekosten	19
Studerende moeders	19
Werk	19
Financiën	20
De kinderbijslag	20
Kinderbijslag voor je kind	20
Kinderbijslag voor je ouders	20

Onderhoudsplicht van de ouder(s)	21
Bijverdienen	21
Uitkeringen	21
Uitkering of leerwerkaanbod?	21
Babyuitkering	22
Bijzondere bijstand	22
Belastingvoordeel	22
Gemeentelijke belastingen	23
Reductieregeling	24
Verzekeringen	24
Schulden	24
Huisvesting	25
Bij je ouders wonen	25
Zelfstandig wonen	25
Recht op urgentie	26
Huurtoeslag	26
Bijzondere vormen van huisvesting	26
Opvang	26
Kinderopvang	27
De Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen	27
Kinderopvangtoeslag	27
Vormen van kinderopvang	27
Kinderdagverblijf	28
Peuterspeelzaal	28
Buitenschoolse opvang	28
Medisch kleuterdagverblijf	28
Gastouderschap	28
Oppas	28
Ruiloppas	28
Jonge vaders	29
Ongepland zwanger	29
Als je vader wordt	29
Vorbereiden op het vaderschap	31
Erkennen	32
Kosten aanvragen vervangende toestemming	32
Vaderschapsactie	32
Vaderschapstest	32
Opa's en oma's	33

Inleiding

Leuk om jong een kind te krijgen?

Jong moeder zijn heeft leuke kanten, maar er zullen ook momenten zijn dat je wel wat steun kunt gebruiken. Er zullen momenten zijn dat je de vrijheid en onbezorgdheid van toen je nog geen moeder was, zult missen. Want wie past er op je kind als je met je vrienden of vriendinnen een avondje uit wilt? Of misschien heb je een moeder die jou nog te onvolwassen vindt om voor je eigen kind te zorgen en daarom ongevraagd de verantwoordelijkheid op zich neemt. En wat gebeurt er als jij of je vriend de relatie beëindigt? Als je een nieuwe relatie krijgt, kan je nieuwe vriend het er moeilijk mee hebben dat je al een kind hebt. Maar ook als je wel bij elkaar blijft, kun je te maken krijgen met spanningen.

Want behalve het zorgen voor je kind en het dag en nacht klaarstaan, heb je ook een huishouden; ben je afhankelijk van een bepaald inkomen en daarnaast ga je misschien naar school of heb je werkverplichtingen. Kortom, een hoop verantwoordelijkheden die je veel zorgen kunnen geven.

Er zijn verschillende organisaties waar je in contact kunt komen met andere jonge moeders om ervaringen uit te wisselen, elkaar te steunen met de moeilijke en ingewikkelde dingen waarmee je als jonge ouder te maken krijgt. Kijk hiervoor op de site **tiernermoeders.nl** voor mogelijkheden bij jou in de buurt.

Zwangerschap & geboorte

Wanneer je zeker weet dat je zwanger bent, neem je contact op met een verloskundige voor regelmatige controle. Je kunt daar terecht met al je vragen over je zwangerschap en de bevalling. Het is handig om je huisarts op de hoogte te stellen van je zwangerschap.

In de derde maand van je zwangerschap is het aan te raden je aan te melden voor kraamzorg bij je zorgverzekeraar. Weet je geen verloskundige bij jou in de buurt? Dan kun je zoeken op internet. Ook kun je het aan je huisarts vragen.

Echo's

Gedurende de gehele zwangerschap houdt de verloskundige de groei van je kind bij. Tijdens elk bezoek wordt naar het hartje geluisterd. Er wordt bloedonderzoek gedaan om het ijzer-, eiwit- en suikergehalte van jou vast te stellen. Ook wordt je gewichtstoename en bloeddruk gecontroleerd. Na ongeveer drie maanden is er een eerste echo. Het doel van deze echo is om vast te stellen of de zwangerschapsduur overeenkomt met de eerste schatting van jou en de verloskundige. Een tweede echo wordt meestal uitgevoerd rond 20 weken zwangerschap. Hoofddoel van deze echo is om te onderzoeken of er mogelijke afwijkingen zijn bij het kind. De kosten voor een echo worden vergoed door je zorgverzekeraar.

Zwangerschapsbegeleiding

Er zijn verschillende cursussen om je voor te bereiden op de bevalling. Met je verloskundige of gynaecoloog kun je de diverse mogelijkheden, zoals zwangerschapsgym, yoga of een cursus 'samen bevallen', bespreken.

Gezond zwanger zijn

Je zwangerschap is een bijzondere periode. Er groeit een baby in je buik. Goed voor de baby zorgen is belangrijk. Maar, goed voor jezelf zorgen is ook belangrijk. Als je zwanger bent, heb je energie nodig. Je lichaam moet wennen aan de nieuwe situatie en je baby moet kunnen groeien. Op de site tienermoeders.nl vind je onder het kopje *Zwanger* meer informatie over dit onderwerp.

Bevalling

Je kunt kiezen tussen een thuisbevalling, bevallen in het ziekenhuis of in een geboortecentrum/bevalcentrum. Je verloskundige zal vragen naar je voorkeur. Bij een thuisbevalling moet je een uitgebreid kraampakket in huis hebben. Dit is, wanneer je aanvullend verzekerd bent, gratis te verkrijgen via

je zorgverzekeraar. Thuiszorg biedt voorzieningen zoals het lenen en/of huren van verpleegartikelen en hulpmiddelen zoals klossen onder het bed die je nodig hebt bij een thuisbevalling. Naast de kraamzorg worden ook de kosten van medische zorg door huisartsen en verloskundigen vergoed. Informeer bij je zorgverzekeraar hoe het zit met de vergoeding van kosten wanneer je, zonder dat het medisch noodzakelijk is, kiest voor een bevalling in het ziekenhuis.

Consultatiebureau

Thuiszorg meldt je na de kraamperiode aan bij de wijkverpleegkundige van het consultatiebureau voor verdere zorg voor je kindje. Op het consultatiebureau wordt de lichamelijke groei en de ontwikkeling van je kind gevolgd. De medewerkers van het consultatiebureau geven je steun en adviezen over voeding en verzorging. Daarnaast zorgen zij voor de inentingen die nodig zijn.

Geen roze wolk?

Niet alleen de zorg voor je baby is belangrijk. Ook jij als kersverse moeder verdient aandacht. Sommige vrouwen hebben de eerste dagen na een bevalling last van spontane huilbuien, prikkelbaarheid en slaapproblemen. 'Babyblues' worden die huildagen wel genoemd. Meestal gaat dit vanzelf over. Soms beginnen deze klachten pas na enige tijd. Als je je somber blijft voelen, bespreek dit met de wijkverpleegkundige of op het consultatiebureau. Of ga hiermee naar je huisarts.

De opvoeding

Een kind verzorgen en opvoeden vraagt veel van iedere beginnende moeder, dus ook van jou. Onzekerheid speelt bij alle moeders. Je kunt vragen hebben over voeding, verzorging, speelgoed en soms vraag je je af of alles goed gaat met je kind qua ontwikkeling.

Met dit soort vragen kun je altijd bij het consultatiebureau terecht, maar je kunt ook veel leren van de ervaringen van andere ouders. Natuurlijk kun je ook het een en ander vinden in boeken over opvoeding en verzorging van kinderen. Ga hiervoor naar de bibliotheek.

Daar kun je tegelijkertijd ook nog leuke kinderboeken lenen.

Op tienermoeders.nl vind je onder het kopje *Opvoeding en Opvang* veel informatie over opvoeden.

Rechten & plichten

Aangifte van de geboorte van je kind

Het aangeven van de geboorte van je kind betekent dat je je kind inschrijft bij de gemeente waar het kind geboren is. Dat is verplicht. De aangifte moet binnen drie werkdagen na de bevallingsdatum geregeld zijn. Zaterdagen, zondagen en algemene feestdagen tellen niet mee voor de aangiftetermijn. De aangifte dient te gebeuren door iemand die bij de geboorte van je kind aanwezig was. Je kunt natuurlijk ook zelf aangifte doen. De aangever moet in ieder geval zijn of haar paspoort of een ander geldig legitimatiebewijs meebrengen.

Wanneer je vriend de aangifte van de geboorte doet, betekent dit niet dat hij het kind ook automatisch erkend heeft (zie: Erkenning van je kind).

Achternaam van je kind

Als je niet getrouwd bent en het kind is niet erkend, krijgt het kind jouw achternaam. Als je vriend het kind wel erkent, dan kunnen jullie kiezen welke achternaam jullie kind krijgt: die van jou of van je vriend. Deze keuze geldt dan ook voor de eventuele volgende kinderen die bij jullie geboren worden. Als je kiest voor de achternaam van de vader, dan moet je daarover een verklaring afleggen bij de burgerlijke

stand van de gemeente. Als je dat niet doet, krijgt je kind jouw achternaam. Je maakt de keuze van de achternaam bij de erkenning.

Als je getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap bent aangegaan, moet je bij de aangifte van de geboorte van je kind aangeven of je kind de achternaam van de vader óf van de moeder krijgt.

Als het kind de naam van de vader heeft gekregen, dan is het lastig dit nog te veranderen, ook als je relatie met hem verbroken wordt. Eventueel kan het kind na vijf jaar de naam van de moeder krijgen door een naamswijziging aan te vragen, als zij het kind in die vijf jaar verzorgd en opgevoed heeft. Hier zijn wel extra kosten aan verbonden en is bij gezamenlijk gezag toestemming van de vader nodig.

Erkenning van je kind

Wanneer je niet getrouwd bent, kan je vriend, ook als hij niet de biologische vader is, toch officieel het vaderschap van het kind op zich nemen. Dit wordt het erkennen van het kind genoemd. De man die je kind erkent, is dan de juridische vader. Als een man een kind eenmaal erkend heeft, kan dit alleen in een beperkt aantal gevallen weer ongedaan worden gemaakt als de erkenner niet de biologische vader (verwekker) van het kind is. Jij moet schriftelijk toestemming geven als de vader het kind wil erkennen.

De gevolgen van erkenning zijn:

- je kind kan de achternaam van de erkenner krijgen. Als er geen relatie meer is tussen jou en de erkenner heeft hij recht op omgang;
- je kind erft van de erkenner;
- je kind kan soms de nationaliteit van de erkenner krijgen;
- de erkenner is onderhoudsplichtig tot het kind 21 jaar is.

Je kind kan zowel tijdens de zwangerschap als na de geboorte erkend worden. Het kan zelfs gedurende het hele leven van je kind. Vanaf het moment dat je kind 12 jaar is, moet het ook zelf schriftelijk toestemming geven voor de erkenning. Tot je kind 16 is, is ook jouw schriftelijke toestemming nodig. Is je kind 16 jaar of ouder, dan is alleen zijn of haar toestemming nodig.

Je kunt een man niet dwingen tot erkenning van je kind; het kan alleen vrijwillig gebeuren. De man die je kind verwekt heeft, kan aan de rechter vragen of hij jouw kind mag erkennen. Dat kan hij ook doen als jij dat niet wilt. De rechter kan toestemming geven als hij of zij vindt dat jij geen goede reden hebt om het te weigeren. De man die je kind wil erkennen, moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- hij moet 16 jaar of ouder zijn;
- hij mag niet getrouwd zijn, tenzij de rechtbank aanneemt dat tussen jou en de man een band bestaat of heeft bestaan die gelijk staat aan een huwelijk óf dat je kind en de man een persoonlijke band hebben.

Vaderschapsactie

De vader (verwekker) van je kind heeft de plicht bij te dragen in de kosten van de verzorging en opvoeding van zijn kind tot het kind 18 jaar is. Voor kosten van levensonderhoud en studie is hij verantwoordelijk tot het kind 21 jaar is. Als de vader weigert te betalen en/ of ontkent de vader te zijn, kun jij als moeder een vaderschapsactie starten. Dat kan alleen als je kind niet door een andere man is erkend, want dan zou de erkenner al onderhoudsplichtig zijn.

Met een vaderschapsactie vraag je alleen om onderhoud of alimentatie voor je kind; het heeft geen gevolgen voor de juridische band tussen vader en kind. Voor een vaderschapsactie moet je naar de rechtbank. Dit betekent dat je een advocaat nodig hebt. Als de rechter jou gelijk geeft, moet de vader bijdragen in de kosten van levensonderhoud van je kind. De man kan natuurlijk beweren dat hij niet de vader van je kind is. Hij kan dat bewijzen door een bloedproef of DNA-onderzoek te laten doen of door aan te tonen dat hij op het moment van de verwekking geen contact had met jou.

Gerechtelijke vaststelling van het vaderschap

Als de vader (verwekker) van je kind ontkent de vader (verwekker) te zijn en je vindt het voor jezelf of voor je kind belangrijk om een familieband tot stand te brengen tussen hem en je kind, kun je dit via een procedure afdwingen bij de rechtbank. Dit kan alleen met behulp van een advocaat, binnen vijf jaar na de geboorte van je kind. Of binnen vijf jaar

nadat de identiteit van de vader bekend wordt. Een kind kan dit altijd aanvragen.

In dezelfde procedure kun je de rechter ook vragen een financiële bijdrage voor het kind vast te stellen. De gevolgen van de gerechtelijke vaststelling zijn:

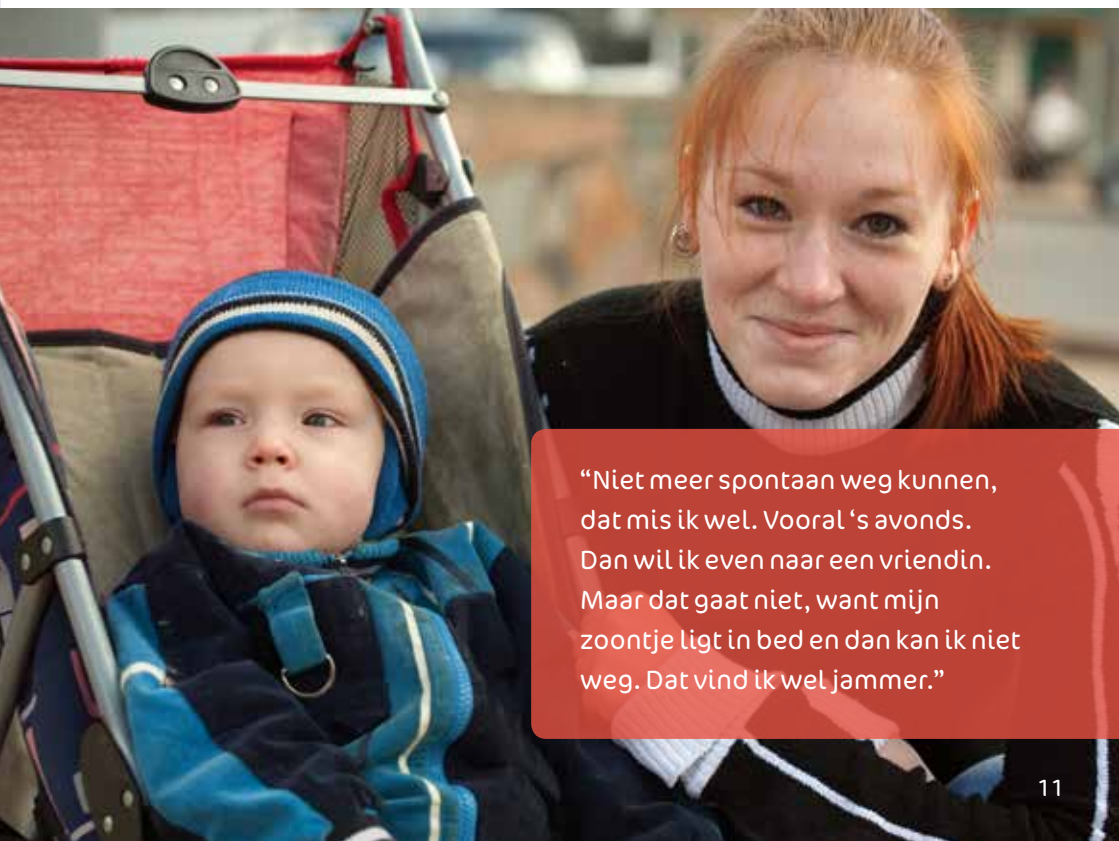
- de man wordt de juridische vader vanaf de geboorte van het kind;
- de man wordt onderhoudsplichtig en het kind erft van hem;
- het kind kan door naamskeuze de naam van de man krijgen;
- de man kan om een omgangs-regeling vragen.

De gevolgen van deze procedure zijn dus groter dan die van de vaderschaps-

actie, waarin je alleen om alimentatie vraagt. Er verandert evenwel niets in het gezag over het kind (zie hieronder).

Ouderlijk gezag

Ouderlijk gezag is het recht (en de plicht) van de ouder zijn of haar kind op te voeden en te verzorgen. Degenen die het ouderlijk gezag over een kind hebben, zijn de 'wettelijke vertegenwoordigers' van het kind. De man die je kind erkent, krijgt niet automatisch het ouderlijk gezag over het kind. Hij kan wel samen met jou een verzoek hiertoe indienen bij de griffie van de rechtbank. Dit kan digitaal of via een aanvraagformulier die je naar elke rechtbank kunt opsturen of langsbrengen.

“Niet meer spontaan weg kunnen, dat mis ik wel. Vooral 's avonds. Dan wil ik even naar een vriendin. Maar dat gaat niet, want mijn zontje ligt in bed en dan kan ik niet weg. Dat vind ik wel jammer.”

Ouderlijk gezag houdt in dat iemand:

- verantwoordelijk is voor verzorging en opvoeding van het kind;
- onderhoudsplichtig is totdat het kind 21 jaar wordt;
- wettelijk vertegenwoordiger van het kind is;
- het beheer over het vermogen van het kind heeft.

Minderjarig en gezag

Als je 18 jaar of ouder bent, dan krijg je automatisch het ouderlijk gezag over je kind. Als je nog minderjarig bent, dus jonger dan 18 jaar, krijg je dat niet. Er wordt wel een uitzondering gemaakt als je 16 of 17 jaar bent. Je kunt dan de kinderrechter vragen jou meerderjarig te verklaren. Dit verzoek kun je al tijdens je zwangerschap indienen. Indien de kinderrechter toestemt, krijg je daardoor toch het ouderlijk gezag over je kind. Als je jonger dan 16 jaar bent, wordt er een voogd voor je kind benoemd. De aanvraag kun je al voor je 16e doen. De rechter beslist pas nadat je 16 bent geworden. De rechtbank kan ook de vader van je kind het ouderlijk gezag geven. Dat gebeurt alleen als het verzoek van de vader om het gezag te krijgen, in het belang is van je kind.

Voogdij

Voogdij is het gezag dat niet door de ouders, maar door iemand anders wordt uitgeoefend. De voogd kan een familielid, vriend of kennis zijn of een persoon die werkt bij een voogdij-instelling.

De voogd is verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van je kind. Hij of zij hoeft dit niet zelf te doen. Ook hoeft de voogd niet zelf het levensonderhoud van je kind te betalen. De voogd is wettelijk vertegenwoordiger van je kind en beheert het vermogen van je kind. De voogd wordt benoemd door de rechtbank. Als je nog geen 16 jaar bent, krijgt je kind altijd een voogd toegewezen. De voogdij eindigt als jij meerderjarig wordt of als je op je 16e door de kinderrechter meerderjarig wordt verklaard.

Gezag en getrouwd

Als je getrouwd bent, oefen je samen automatisch het gezag uit over je kind.

Gezag en geregistreerd partnerschap

Het geregistreerd partnerschap is een wettelijk geregelde samenlevingsvorm vergelijkbaar met getrouwd zijn, maar met enkele kleine verschillen. Is je kind geboren binnen een geregistreerd partnerschap, dan oefen je gezamenlijk het gezag uit.

Gezag door ongehuwde ouders

Je kunt samen met je vriend, ook als hij niet de vader is, het gezag over je kind uitoefenen. Jullie moeten hiervoor een verzoek indienen bij de griffie van de rechtbank. Voor het verkrijgen van het gezamenlijk gezag gelden de volgende voorwaarden:

- het verzoek moet je samen indienen;
- je moet allebei meerderjarig zijn;

- je vriend heeft het kind erkend;
- jullie zijn niet getrouwd en zijn ook nooit met elkaar getrouwd geweest;
- jullie zijn allebei bevoegd tot het uitoefenen van gezag;
- een van jullie heeft al het gezag over het kind;
- je hebt niet eerder een aantekening laten maken in het gezagsregister voor hetzelfde kind;
- geen van beiden mag ontheven of ontzet zijn uit het ouderlijk gezag.

Je krijgt het gezag niet als je minderjarig bent. Ook als je een psychische stoornis hebt of als je een curator of een mentor hebt.

Gezamenlijk gezag met een niet-ouder

Het is mogelijk dat je samen met een partner het gezag over je kind krijgt. Deze partner is bij aanvraag niet de juridische vader van je kind en hij hoeft het kind niet erkend te hebben. Een verzoek hiertoe dienen jullie samen in bij de rechtbank. Hiervoor hebben jullie altijd een advocaat nodig. Voor het verkrijgen van het gezamenlijk gezag, gelden de volgende voorwaarden:

- op het moment dat jullie het verzoek indienen, oefen jij het gezag alleen uit;
- je partner heeft een hechte band met je kind;
- het belang van je kind mag niet in gevaar komen.

Als je kind een andere vader heeft, gelden nog twee voorwaarden:

- jij en je partner hebben al een jaar samen voor jouw kind gezorgd;
- je hebt drie jaar het gezag alleen gehad.

Contact met ex en recht op omgang

Als je gescheiden bent en je kind is aan jou toegewezen, dan heeft de vader het recht met zijn kind om te gaan. De vader heeft ook het recht om geïnformeerd te worden over en betrokken te zijn bij belangrijke zaken die met je kind te maken hebben. Ook als je niet getrouwd bent geweest, kan de ouder die niet het gezag heeft over je kind de rechter vragen om een omgangsregeling. Als je uit elkaar gaat, is het vaak moeilijk afspraken te maken over de omgangsregeling. Je kunt hierbij hulp vragen bij Jeugdzorg of bij de Raad voor de Kinderbescherming. Als je niet wilt dat de vader met je kind omgaat, kun je de rechter vragen om hem het recht te onttrekken. De rechter doet dat alleen als:

- de omgang slecht is voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van je kind;
- de vader ongeschikt is of niet in staat tot de omgang met je kind;
- je kind 12 jaar of ouder is en zelf absoluut niet wil omgaan met de vader;
- de omgang om andere redenen in strijd is met de belangen van je kind.

Voor kinderen is het belangrijk dat ze beide ouders leren kennen, ook als de ouders niet meer zo goed met elkaar kunnen opschieten. Probeer, ook als

jullie geen relatie meer hebben, toch te kijken of er contact mogelijk is. Soms kan het handig zijn om daarin (groot)ouders, andere familieleden of vrienden een bemiddelende rol te laten spelen.

Testament

Een testament is misschien niet iets waar je nu al aan denkt, maar het is wel belangrijk. Want wat gebeurt er met je kind als je er niet meer bent om voor hem of haar te zorgen? In een testament kun je laten vastleggen wie er voor je kind gaat zorgen als jij er niet meer bent. Dit kun je doen vanaf je 16e jaar. Je geeft hierin aan wie er voogd moet worden van je kind. Dat is natuurlijk iemand aan wie je dat gevraagd hebt en dat ook wil zijn. Je hebt de keuze om één of meer voogden aan te wijzen in je testament.

Als je niets geregeld hebt en jij komt te overlijden als je kind nog minderjarig is, dan beslist de rechter wie de voogdij krijgt. De vader van het kind neemt

dan een voorkeurspositie in. Als je een testament wilt laten maken dan moet je naar de notaris. Hier zijn meestal kosten aan verbonden.

Meer informatie

Wat in deze brochure staat, zijn vooral de algemeen geldende regels. Heb je vragen over welke regels voor jou gelden, neem dan contact op met een Juridisch Loket. Je kunt via hun telefoonnummer 0900-8020 misschien al meteen een antwoord krijgen op je vraag of anders horen waar het dichtstbijzijnde loket is gevestigd. Of kijk op juridischloket.nl. Veel informatie is ook te vinden op notaris.nl.

Tot slot is er ook nog de Jurofoon: 0900-1411.

Actuele informatie is ook te vinden op tiernermoeders.nl onder het kopje *Juridisch*.

Leerplicht en startkwalificatie

In Nederland ga je verplicht naar school vanaf 5 jaar tot en met het schooljaar waarin je 16 wordt. Dit is de volledige leerplicht. Daarna start, voor jongeren die nog geen startkwalificatie hebben, de kwalificatieplicht. Dat houdt in dat je tot je 18e verjaardag onderwijs moet volgen, gericht op het halen van een startkwalificatie. Een startkwalificatie is een havo-, vwo-, of mbo-niveau 2, 3 of 4 diploma. De kwalificatieplicht hoeft niet meteen te betekenen dat je vijf dagen per week in de schoolbanken zit. Het is ook mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen, zoals de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo.

Sommige jongeren kunnen geen startkwalificatie halen, omdat ze hiertoe niet in staat zijn. Jongeren in het praktijkonderwijs, zeer moeilijk lerende kinderen en meervoudig gehandicapte kinderen zijn daarom vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Verder kent de Leerplichtwet een vrijstellingsregeling voor individuele gevallen die vanwege lichamelijke of psychische beperkingen ongeschikt zijn om tot een school of instelling te worden toegelaten. Dit is dan ook van toepassing op de kwalificatieplicht.

Vanaf 17 jaar ben je dus gedeeltelijk leerplichtig. Je moet dan in ieder geval twee dagen per week naar school. En volg je een combinatie van werken

en leren? Dan hoef je maar een dag in de week naar school.

Is het om bepaalde redenen niet mogelijk om onderwijs te volgen? Dan wordt er een traject uitgezet naar werk en zorg. In elke gemeente is een RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt) voor voortijdige schoolverlaters. Het RMC kan je helpen als je weer naar school wilt gaan.

Je kunt ook op de website leerplicht.net kijken voor meer informatie over de leerplicht.

Recht op studiefinanciering en tegemoetkoming in studiekosten

In Nederland bestaat de Wet op de studiefinanciering. Dat betekent dat je als student elke maand geld ontvangt: de basisbeurs. In grote lijnen ziet de wet er als volgt uit:

- Als je 18 jaar bent en op mbo, hbo of universiteit zit, dan heb je recht op studiefinanciering. Ook kun je een studielening krijgen.
- Je moet daarvoor volledig dagonderwijs volgen aan het hoger onderwijs of aan het middelbaar beroepsonderwijs. Of een deeltijdopleiding van minimaal 850 klokuren per studiejaar.
- Je hebt als student recht op een basisbeurs. De hoogte ervan is afhankelijk van of je thuiswonend of uitwonend bent.

- Je eventuele aanvullende beurs is afhankelijk van wat je ouders verdienen. Indien je geen contact hebt met je ouders, kun je gebruik maken van de hardheidsclausule. Dan verzoek je de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) om de inkomsten van je ouders buiten beschouwing te laten.

Doe je een beroepsopleiding op niveau 1 of 2? Dan is de studiefinanciering die je ontvangt een gift. Je hoeft het bedrag dan niet terug te betalen. Je betaalt dan alleen de rentedragende lening terug. Heb je geen geld geleend? Dan hoeft je niets terug te betalen.

Volg je een opleiding op niveau 3 of 4 en ben je 18 jaar of ouder? Dan krijg je studiefinanciering in de vorm van een prestatiebeurs. Dit houdt in dat je een basisbeurs krijgt, eventueel een aanvullende beurs en een OV-chipkaart.

De prestatiebeurs is een lening die in een gift wordt omgezet op het moment dat je je diploma haalt (binnen 10 jaar, op minstens niveau 3 of 4).

De basisbeurs valt onder de zogeheten prestatiebeursregeling. De lening wordt omgezet in een beurs die je niet terug hoeft te betalen als je binnen de gestelde termijn afstudeert. Indien je er langer over doet dan voor de opleiding staat, bijvoorbeeld een jaar, moet je dat jaar terug betalen. Dus: als je tijdig afstudeert, dat wil zeggen binnen de termijn die voor jouw opleiding staat, dan hoeft je niets terug te betalen.

Als je geen recht hebt op studiefinanciering, kom je misschien via de WTOS (Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) in aanmerking voor andere tegemoetkoming.

Op duo.nl kun je meer informatie vinden. Ook op de site tiernermoeders.nl staat meer informatie over studiefinanciering, onder het kopje *Opleiding*.

Veranderingen per september 2015!

Per 1 september 2015 geldt voor studenten aan hbo en universiteit een nieuw stelsel van studiefinanciering. Vanaf dat moment verdwijnt de basisbeurs. In plaats daarvan kunnen studenten per maand maximaal 980 euro lenen. Je bepaalt zelf hoeveel je leent.

Het bedrag 980 euro is inclusief een aanvullende beurs. Maar daar heb je alleen recht op als je ouders niet zoveel geld verdienen of hebben. Deze aanvullende beurs is maximaal 365 euro en wordt een gift als je binnen 10 jaar je diploma haalt.

De verplichte periode waar binnen je de lening moet aflossen, gaat van 15 naar 35 jaar.

De OV-chipkaart voor studenten blijft bestaan. Zit je op het mbo en ben je nog geen 18? Dan heb je vanaf 2017 ook recht op een studentenreisproduct. Waar je recht op hebt, is afhankelijk van:

- je leeftijd
- welk soort onderwijs je volgt
- je persoonlijke situatie.

Wat houdt de eenoudertoeslag in?

Als je een kind verzorgt en geen partner hebt, kun je aanspraak maken op een eenoudertoeslag. Om hiervoor in aanmerking te komen, moet je voldoen aan de volgende voorwaarden:

- je hebt geen partner;
- je ontvangt kinderbijslag voor je kind;
- je kind woont bij jou in huis;
- je kind is jonger dan 18 jaar.

Vanaf 1 januari 2015 is de eenouder-toeslag ongeveer de helft lager. In plaats daarvan is het kindgebonden budget hoger.

Ben je student in het hoger onderwijs? Dan heb je vier jaar recht op een

prestatiebeurs. Na die vier jaar heb je alleen nog maar recht op een lening. De eenoudertoeslag kun je dan ook lenen.

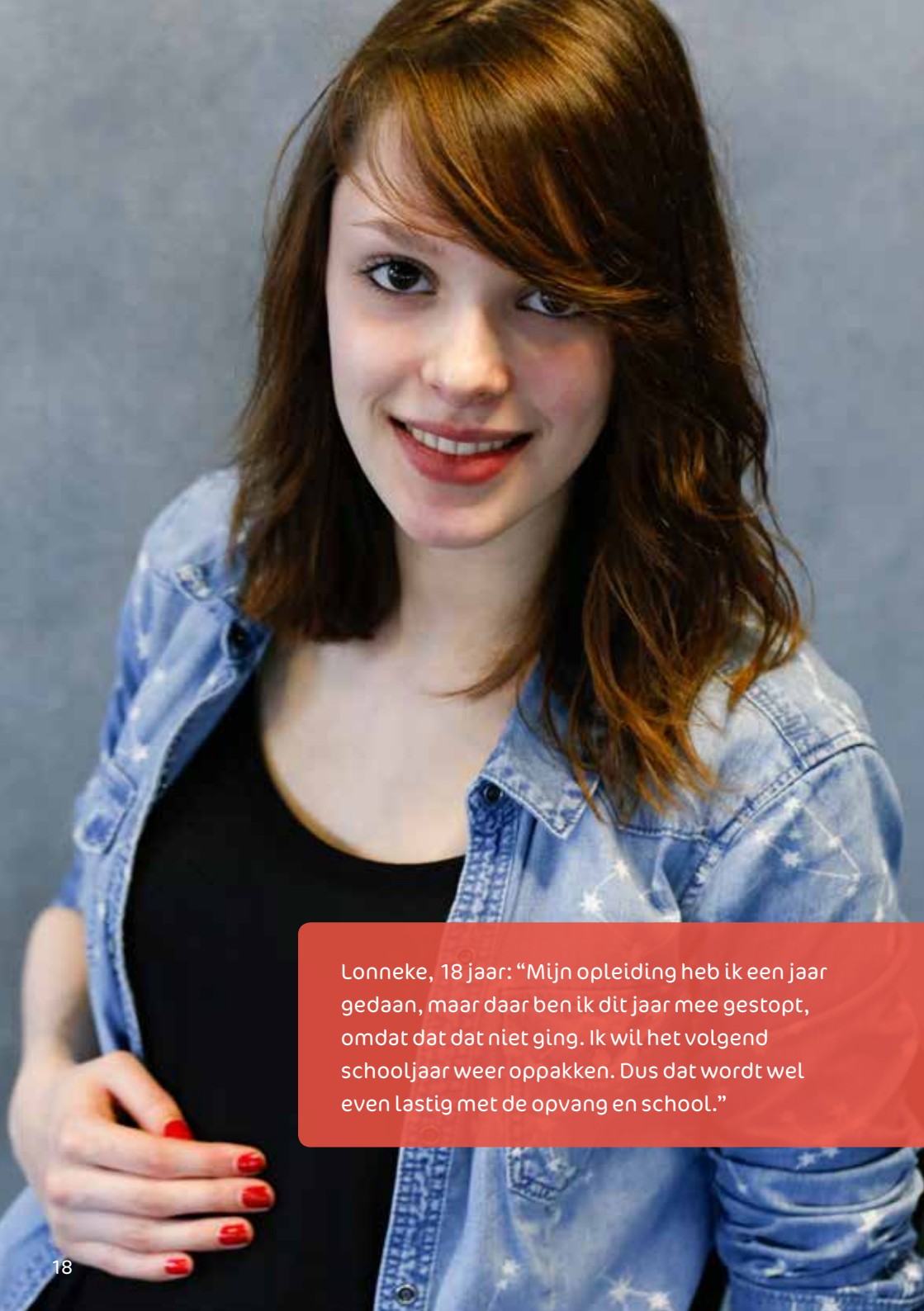
Wat houdt de partnertoeslag in?

Heb je een partner en kind(eren)?

Dan heb je waarschijnlijk recht op een aanvullende toeslag. Je moet dan aan de volgende voorwaarden voldoen:

- je partner heeft zelf geen recht op studiefinanciering;
- je partner verdient minder dan een bepaald bedrag per maand;
- je woont samen en verzorgt een kind jonger dan 12 jaar voor wie recht bestaat op kinderbijslag; (dit hoeft niet je eigen kind te zijn)
- je ontvangt kinderbijslag voor dit kind of het kind staat op jouw adres ingeschreven.

Lonneke, 18 jaar: “Mijn opleiding heb ik een jaar gedaan, maar daar ben ik dit jaar mee gestopt, omdat dat dat niet ging. Ik wil het volgend schooljaar weer oppakken. Dus dat wordt wel even lastig met de opvang en school.”

Ben je student in het hoger onderwijs? Dan heb je vier jaar recht op een prestatiebeurs. Na die vier jaar heb je alleen nog maar recht op een lening. De partnertoeslag kun je dan ook lenen.

Tegemoetkoming in de studiekosten

Als je jonger bent dan 18 jaar en volledig dagonderwijs volgt, kun je geen studiefinanciering krijgen. Behalve als je aan een universiteit of hogeschool studeert. Wel heb je dan recht op een tegemoetkoming in de studiekosten. Deze tegemoetkoming moeten je ouders voor jou aanvragen en het geld wordt op hun rekening gestort. Vanaf schooljaar 2015-2016 wordt deze tegemoetkoming vervangen door een hoger kindgebonden budget.

Ben je 18 jaar of ouder en leerling in het voortgezet onderwijs? Dan vraag je de tegemoetkoming zelf aan. Hetzelfde geldt als je 18 jaar of ouder bent en een deeltijdopleiding volgt. Of je in aanmerking komt voor een tegemoetkoming is afhankelijk van je leeftijd, de schoolsoort, je nationaliteit en het inkomen van je ouders.

Voor uitgebreide informatie over studie en een studiebeurs kun je terecht bij het kantoor van de DUO in jouw regio of kijk op duo.nl.

Studerende moeders

Voor jou als jonge moeder is het misschien moeilijk om school, de opvoeding van je kind en het zorgen

voor inkomen te combineren. Moeders die (weer) gaan studeren, lopen soms tegen problemen aan die de toegang tot onderwijs of de studievoortzetting kunnen belemmeren. Het Steunpunt Studerende Moeders biedt daarom door middel van de website studerendemoeders.nl informatie en advies.

Werk

Als je graag wilt werken, zijn er verschillende manieren om aan werk te komen. Je kunt solliciteren door te reageren op vacatures in de krant of op internet. Op tiernermoeders.nl vind je meer informatie over het schrijven van een sollicitatiebrief. Je kunt je natuurlijk ook inschrijven bij uitzendbureaus of het UWV. Bij sollicitaties mag een zwangerschap geen reden zijn om afgewezen te worden. Daarom hoef je het ook niet te zeggen als je zwanger bent. Als je wel werk hebt, heb je recht op zestien weken betaald verlof: het zwangerschaps- en bevallingsverlof. Zes weken voor de datum waarop je bent uitgerekend en minstens tien weken na de bevalling. Dit verlof moet je zelf aanvragen. Tijdens je zwangerschap en verlof kun je niet worden ontslagen.

In sommige gemeenten is er een jongerenloket, gerelateerd aan het UWV. Het jongerenloket begeleidt jongeren in het vinden van werk, scholing en/of het aanvragen van een uitkering.

Wees je bewust wat een kindje kost. Je bent er niet met een kinderkamer. Iedere week een pak luiers, iedere week een pak poedermelk en dan nog iedere 1,5 maand andere kleertjes, want ze groeien heel snel. Maar het belangrijkste: je bent verantwoordelijk voor een levend wezentje dat voor 100% van jou afhankelijk is.

De kinderbijslag

Het onderhouden van je kind kost geld. Als je een kind krijgt, zijn er veel spullen die je nodig hebt voor de verzorging van je kind.

Op tiernermoeders.nl, onder het kopje *Zwanger - Gezond zwanger zijn*, vind je een checklist van spullen die je nodig hebt. Je kunt in kringloopwinkels, op internet, in (lokale) kranten en bij de mededelingenborden in supermarkten goede en vooral goedkopere (tweedehands) spullen vinden. De overheid helpt met de kosten die horen bij het onderhouden van je kind door middel van kinderbijslag.

Kinderbijslag voor je kind

Wanneer je aangifte bij de gemeente doet van de geboorte van je kind, stuurt deze de gegevens door naar de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De SVB stuurt de formulieren voor de kinderbijslag naar je op. Je kunt het formulier invullen en terugsturen. Of je dient de aanvraag in via internet met een DigiD. Je DigiD is een persoonlijke

combinatie van gebruikersnaam en wachtwoord waarmee je terechtkunt bij elektronische diensten van overheidsinstellingen. Als je nog geen DigiD hebt, kun je deze aanvragen. Als je de aanvraag voor kinderbijslag hebt gedaan, krijg je aan het einde van het volledige kwartaal dat je recht hebt op de kinderbijslag, het geld op je rekening. Dus als je kind bijvoorbeeld op 2 maart is geboren, dan ontvang je aan het eind van het tweede kwartaal kinderbijslag. Maar als je kind op 3 april is geboren, dan heb je pas vanaf het derde kwartaal (eind september) recht op kinderbijslag. Je hebt nog geen recht op kinderbijslag als je zwanger bent. Kijk voor meer informatie op svb.nl.

Kinderbijslag voor je ouders

Tot je 18e levensjaar krijgen je ouders kinderbijslag voor jou. Dat kan ook als jij een kind hebt. Als je 16 wordt, veranderen de regels van de kinderbijslag. Je ouders ontvangen kinderbijslag, maar daarvoor gelden wel andere voorwaarden:

- je volgt onderwijs of een opleiding;
- je bent (gedeeltelijk) werkloos;
- je bent ziek of gehandicapt.

Als je 18 jaar of ouder bent, dan hebben je ouders geen recht op kinderbijslag voor jou. Als je 17 jaar of jonger bent, hebben je ouders recht op kinderbijslag als jij tenminste tot hun huishouden behoort en als jij minder inkomen hebt dan een bepaald bedrag per kwartaal. De hoogte van het bedrag is afhankelijk van:

- het aantal broers of zussen;
- je leeftijd.

Onderhoudsplicht van de ouder(s)

Om recht te hebben op kinderbijslag voor jou, moeten je ouders je onderhouden. Ditzelfde geldt voor jou als moeder. Als jij recht op kinderbijslag wilt hebben voor je kind, dan moet jij je kind onderhouden. Dit onderhoud hoeft niet aangetoond te worden, behalve in bepaalde situaties als je kind uitwonend is. Je inkomen is dan bepalend: als je inkomsten onder een bepaalde grens liggen, wordt ervan uitgegaan dat je wordt onderhouden door je ouders.

Bijverdienen

Als je jonger bent dan 16 jaar en thuis woont, mag je bijverdienen zoveel als je maar wilt. Ben je ouder of woon je niet meer thuis, dan kunnen je inkomsten gevolgen hebben voor de hoogte van het bedrag dat je ouders aan kinderbijslag ontvangen. Informatie over hoeveel en wanneer je mag bijverdienen, staat op de website svb.nl.

Uitkeringen

Als je te weinig geld hebt om van te leven (om eten te kopen of je huur te betalen), dan heb je volgens de regering recht op een uitkering en/of een leerwerkeraanbod.

Uitkering of leerwerkeraanbod?

Je hebt recht op een uitkering als je jonger bent dan 27 jaar. Dit is in de vorm van een bijstandsuitkering.

De bijstandsuitkering is bedoeld als tijdelijke oplossing. Uiteindelijk is het de bedoeling dat je weer een eigen inkomen hebt. Jonge moeders zijn geen uitzondering, ook zij moeten gewoon werk zoeken!

Alleen als er dringende redenen zijn waardoor je tijdelijk zelf volledig voor je kind moet zorgen, kan hier een uitzondering voor worden gemaakt.

Je kunt aanspraak maken op een uitkering indien:

- je geen inkomsten uit arbeid of te weinig geld hebt om van te leven;
- je in Nederland woont en de Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfsvergunning hebt;
- je ouder dan 18 jaar bent.

Er wordt eerst gekeken of je ouders je niet kunnen onderhouden. Pas vanaf 21 jaar heb je zelfstandig recht op een volledige uitkering. Je komt niet in aanmerking voor een uitkering als je een opleiding volgt waarvoor studiefinanciering kan worden verkregen. Een aanvraag voor uitkering kun je doen via internet met je DigiD. Je meldt je dan eerst aan via internet en na het verzenden van je aanvraag bel je het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) in je regio, voor een afspraak. Breng bij deze afspraak je paspoort of ander geldig identiteitsbewijs mee.

Voor meer informatie over uitkeringen kijk je op de site tienermoeders.nl.

Babyuitkering

De babyuitkering is voor minderjarige moeders die geen recht hebben op een andere uitkering. Alle uitkeringen zijn namelijk voor meerderjarigen. Niet iedere gemeente heeft een babyuitkering. Daarnaast mogen gemeentes zelf regels en voorwaarden opstellen voor de babyuitkering. Informeer bij jouw gemeente wat je mogelijkheden zijn.

Bijzondere bijstand

Als je door bijzondere omstandigheden extra kosten moet maken, kun je daarvoor bijzondere bijstand aanvragen bij de gemeente. Dat kan ook als je geen uitkering ontvangt. Het is moeilijk te bepalen wat bijzondere omstandigheden zijn. De regels hiervoor verschillen per gemeente. Vaak heeft het te maken met je gezondheid of je leefomstandigheden.

Je kunt het beste contact opnemen met de gemeente om je situatie uit te leggen. Bijzondere bijstand kun je aanvragen bij de gemeente van je woonplaats. Dat geldt ook als je een curator, bewindvoerder of mentor hebt. Als je geen vaste woonplaats hebt, dan vraag je de bijstand aan in de plaats waar je daadwerkelijk verblijft. Bijzondere bijstand vraag je aan door een aanvraagformulier in te vullen. Deze kun je ophalen bij de gemeente en is soms te downloaden van de gemeentewebsite.

Belastingvoordeel

Het kindgebonden budget krijg je als je niet genoeg hebt aan de kinderbijslag. Dit hoeft je niet zelf aan te vragen. Als je net je (eerste) kind hebt gekregen, krijg je van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) een aanvraagformulier voor de kinderbijslag thuisgestuurd. Na je aanvraag ontvang je bericht van de SVB over de kinderbijslag. Dan krijg je binnen 8 weken daarna bericht van de belastingdienst als je volgens hun gegevens recht hebt op kindgebonden budget. Dat bericht

heet een 'voorschotbeschikking'. Hierop staat hoeveel kindgebonden budget je voorlopig krijgt. Vanaf dan begint de belastingdienst ook met uitbetalen. Van sommige groepen mensen heeft de belastingdienst te weinig gegevens om automatisch te bepalen of ze kindgebonden budget krijgen. Bijvoorbeeld omdat ze geen huur- of zorgtoeslag krijgen. Heb je geen bericht gekregen over het kindgebonden budget, maar denk je er wel recht op te hebben? Dan kun je zelf het kindgebonden budget aanvragen of eerst een proefberekening maken op een site van de belastingdienst: toeslagen.nl. Hier vind je verder ook alle informatie over het kindgebonden budget.

Als (alleenstaande) moeder kun je via de belasting geld terugkrijgen. Dit moet je aanvragen via een formulier 'heffingskortingen'.

Er is veel informatie te vinden op allesoverheffingskortingen.nl. Tevens zijn er mogelijkheden voor belastingaftrek van buitengewone lasten in verband met zwangerschap en bevalling. Bij de Belastingtelefoon (0800- 0543) of bij het Belastingkantoor in je woonplaats kun je terecht met al je vragen. Moeders met studiefinanciering als enige bron van inkomsten, hebben geen recht op deze heffingskortingen en zijn zelf verantwoordelijk om deze stop te zetten indien zij kortingen ontvangen. Wil je meer weten over eenoudertoeslag of partnertoeslag? Kijk dan op pagina 17.

Gemeentelijke belastingen

Als je zelfstandig een huishouden hebt en moet rondkomen van een minimuminkomen, dan kun je in aanmerking komen voor kwijtschelding van enkele belastingen. Kwijtschelding wil zeggen dat je het bedrag of een gedeelte ervan niet hoeft te betalen. Kwijtschelding wordt alleen gegeven als je er zelf om vraagt én als je aan een aantal voorwaarden voldoet. Je kunt voor de volgende gemeentelijke belastingen kwijtschelding aanvragen:

- onroerende zaakbelasting;
- afvalstoffenheffing;
- rioolrechten;
- hondenbelasting.

Voor het aanvragen van kwijtschelding kun je terecht bij de afdeling financiën van het gemeentehuis. Kwijtschelding kan je al gauw een behoorlijk bedrag per jaar besparen! Het Waterschap kent twee belastingen:

- ingezetenenheffing;
- verontreinigingsheffing.

Voor beide belastingen kun je kwijtschelding aanvragen. Bij de belastingaanslag krijg je een antwoordkaart. Met die kaart kun je het formulier voor kwijtschelding aanvragen, waarin tevens de voorwaarden zijn vermeld. Stuur het formulier op, zodat de betreffende instantie kan bepalen of jij in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Voor het aanvragen van kwijtschelding van verontreinigingsheffing kun je terecht bij het Waterschap.

Reductieregeling

Veel gemeenten hebben een speciale regeling om activiteiten mogelijk te maken voor mensen met weinig geld: de reductieregeling. Je kunt gebruikmaken van de reductieregeling als je een jaar of langer een minimuminkomen hebt. Je kunt bij de gemeente navragen of je in aanmerking komt voor de regeling.

De reductieregeling zorgt voor korting bij allerlei verenigingen of instellingen, bijvoorbeeld:

- sportvereniging en sportschool;
- toneel- en muziekvereniging;
- bioscoop;
- gemeentelijk zwembad en ijsbaan;
- museumjaarkaart/bibliotheek.

Verzekeringen

Indien je niet of niet goed verzekerd bent, kan dat problemen geven. Er zijn drie belangrijke verzekeringen waar je aan moet denken:

- de aansprakelijkheidsverzekering: met deze verzekering verzekert je jezelf en je kind tegen de schade of letsel die je veroorzaakt aan een ander;
- de inboedelverzekering: deze verzekering verzekert je in eerste instantie tegen brandschade en schade na een inbraak;

- de ziektekostenverzekering: met deze verzekering ben je verzekerd voor geneeskundige zorg. Je kind is tot 18 jaar gratis met jou meeverzekerd, maar je moet hem/haar wel aanmelden. Bij de belastingdienst kun je zorgtoeslag aanvragen. Voor het bepalen van deze toeslag wordt er gekeken naar je inkomen.

Schulden

Het kan zijn dat je schulden hebt opgebouwd. Dit kan allerlei oorzaken hebben. Belangrijk is om niet te lang met hoge schulden te blijven zitten. Als je niets doet, worden ze alleen maar hoger. Een bureau voor schuldhulpverlening kan je helpen om je geld op een goede manier te beheren. Het bureau kan bijvoorbeeld onderhandelen met schuldeisers over een afbetaling die past bij je inkomen. Het gaat hier om hulp bij het aflossen van je schuld, niet om kwijtschelding daarvan!

Kijk eens op nibud.nl. De jongerenpagina is ook interessant.

Huisvesting

Bij je ouders wonen

Als je met je kind bij je ouders woont, is het verstandig om goede afspraken met elkaar te maken over samen opvoeden, oppassen, huisregels en geld. Bespreek ook met elkaar in hoeverre jij zelfstandig wilt zijn.

Zelfstandig wonen

Als je zelfstandig wilt wonen, zijn er verschillende manieren om woonruimte te huren.

Woningbouwvereniging

Veel huurwoningen worden beheerd door woningbouwverenigingen of -stichtingen. Om in aanmerking te komen voor zo'n woonruimte,

is het zaak je zo snel mogelijk in te schrijven bij de plaatselijke woningbouwverenigingen. Of je een woning krijgt toegewezen, is afhankelijk van enkele voorwaarden, zoals duur van de inschrijving, inkomen, leeftijd en gezinssamenstelling. De regels voor toewijzing zijn overal verschillend; informeer hoe dat bij jou in de buurt is geregeld. De woningbouwverenigingen kijken altijd naar de huidige situatie. Daarom is het belangrijk een verandering meteen door te geven, bijvoorbeeld een wijziging van je inkomen of je adres. De meeste woningbouwverenigingen schrijven je alleen in als je 18 jaar of ouder bent. In veel steden zijn lange wachttijden.

Je kunt ook woonruimte huren van een particulier, maar dit is vaak duurder en je hebt dan niet altijd recht op huurtoeslag. Particuliere woonruimte wordt regelmatig aangeboden in kranten en op advertentieboarden in de supermarkten.

Bemiddelingsbureau

In diverse steden vind je verschillende commerciële bureaus die bemiddelen bij het zoeken van een woning.

Bij zo'n bureau moet je vaak geld betalen bij inschrijving of wanneer je een woning krijgt toegewezen. Informeer ook naar de voorwaarden voor toewijzing van een woning.

Op kamers wonen

Het vinden van een kamer gaat meestal sneller dan het vinden van zelfstandige woonruimte. Op kamers wonen betekent dat je een huis deelt met anderen: zelf heb je bijvoorbeeld één kamer en je deelt de badkamer en de keuken. Je kunt een kamer vinden via advertenties in (regionale) kranten en via speciale sites op internet, bijvoorbeeld kamernet.nl. Vraag ook aan familie, vrienden en kennissen of zij hun oren en ogen open willen houden.

Recht op urgentie

Als je een woning zoekt, kun je in uitzonderlijke situaties in aanmerking komen voor een urgentieverklaring. Een urgentieverklaring wil zeggen dat je voorrang krijgt op andere aanvragers. De verklaring kun je aanvragen bij de woningbouwvereniging waar je staat ingeschreven. Informeer daar naar de

voorwaarden en naar de eventuele kosten. In veel steden is jong moeder zijn echter geen reden voor urgentie.

Huurtoeslag

Als je 18 jaar of ouder bent, kun je in bepaalde gevallen in aanmerking komen voor huurtoeslag. Huurtoeslag houdt in dat de overheid een gedeelte van jouw huur betaalt als je huur te hoog is in verhouding tot je inkomen. De huurtoeslag vraag je aan via de Belastingdienst. Kijk voor de voorwaarden op de site tiernermoeders.nl.

Bijzondere vormen van huisvesting

Soms kun je wel wat hulp gebruiken. Bijvoorbeeld door begeleid wonen. Je krijgt dan extra begeleiding bij het opvoeden van je kind en bij het zelfstandig runnen van een huishouden. Als je gebruik wilt maken van deze hulp, informeer dan eens bij het Algemeen Maatschappelijk Werk wat er mogelijk is.

Opvang

Bij opvang moet je denken aan een veilig onderkomen voor vrouwen. Deze veilige verblijfplaats wordt vaak geregeld door een professionele hulpverleningsinstelling. Naast deze vorm van opvang bestaan er in sommige plaatsen speciale opvanghuizen voor jonge moeders. Voor meer informatie over opvanghuizen kijk op onze site tiernermoeders.nl onder de kopjes *Wonen* en *Hulp in de Buurt*.

Kinderopvang

Wanneer je naast het opvoeden van je kind werkt, naar school gaat, studeert of gewoon tijd wilt hebben voor jezelf, kun je je kind naar een instelling voor kinderopvang brengen. Zo'n instelling is bestemd voor kinderen van 0 tot 12 jaar. De openingstijden zijn per kinderopvang anders.

De Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen

Onder de wet vallen de kinderdagverblijven, de buitenschoolse opvang en de gastouderopvang (zie verderop). Kort gezegd komt de wet erop neer dat de kosten voor kinderopvang verdeeld worden tussen ouders, werkgevers en de belastingdienst (de overheid). Het lijkt erop dat iedereen dan een derde deel betaalt. Dit is niet helemaal waar. De overheid betaalt een gedeelte aan je kinderopvang afhankelijk van wat jij verdient. Belangrijk is dat werkgevers verplicht zijn bij te dragen aan de kosten voor kinderopvang.

Kinderopvangtoeslag

Wanneer kom je in aanmerking voor de tegemoetkoming van de kinderopvang vanuit de overheid?

- jij en je echtgenoot/partner studeren, hebben een baan of behoren tot een bijzondere doelgroep;
- de kinderopvang of de gastouders moeten geregistreerd zijn bij de gemeente (dus vraag dit altijd na!).

Voor meer informatie over deze regeling kun je kijken op belastingdienst.nl, waar je ook de formulieren voor tegemoet-

koming kunt aanvragen. Je kunt ook de belastingtelefoon bellen: 0800-0543. Het invullen van deze formulieren kan ingewikkeld zijn. Kijk of je dit samen met anderen kunt doen, of laat je door iemand van het Algemeen Maatschappelijk Werk helpen. Belangrijk voor studerende moeders met enkel studiefinanciering is bij de vraag naar het inkomen € 0 in te vullen.

Vormen van kinderopvang

Een instelling voor kinderopvang biedt:

- deskundige opvang van kinderen;
- een speelplek voor kinderen;
- begeleiding van de ouders.

Als je gebruik wilt maken van kinderopvang, moet je je kind op tijd aanmelden. Er kan namelijk een lange wachtlijst bestaan. Je kunt je kind het beste inschrijven zodra je weet dat je zwanger bent.

Kinderdagverblijf

Deze vorm van opvang is bestemd voor kinderen van zes weken tot vier jaar, voor halve of hele dagen.

Peuterspeelzaal

Deze vorm van opvang is bestemd voor kinderen van twee tot vier jaar, voor maximaal vier uur per dag. Peuterspeelzalen zijn er om kinderen met elkaar te laten spelen. De bijdrage van de ouders is afhankelijk van het inkomen.

Buitenschoolse opvang

Deze vorm van kinderopvang is bestemd voor kinderen van vier tot twaalf jaar. Kinderen kunnen hier voor schooltijd, tussen de middag en na schooltijd verblijven. Ook op woensdagmiddag en tijdens schoolvakanties kunnen kinderen naar de buitenschoolse opvang. Ouders betalen een eigen bijdrage naar inkomen.

Medisch kleuterdagverblijf

Een medisch kleuterdagverblijf is bestemd voor kinderen van een tot zeven jaar die problemen hebben in hun ontwikkeling. De kinderen kunnen er vijf dagen per week heen. De ouders worden intensief begeleid. De verwijzing naar een medisch kleuterdagverblijf verloopt via de huisarts.

Gastouderschap

Gastouderschap is er voor kinderen van nul tot twaalf jaar. Gastouders zijn mensen die in hun eigen huis, tegen betaling, kinderen opvangen. Informatie hierover kun je krijgen bij de Stichting Kinderopvang (kijk op internet voor de stichting bij jou in de buurt). De kosten voor gastouderschap staan niet vast.

Oppas

Je kunt ook zelf een oppas regelen. Je kunt met familie, vrienden of kennissen afspraken maken over het, al dan niet betaald, oppassen. Een andere mogelijkheid om een oppas te vinden, is het plaatsen van een advertentie in een (wijk)krant of op een advertentiebord in de supermarkt. Je kunt je ook aanmelden bij een oppascentrale. Zo'n bureau regelt voor jou een oppas die door jou betaald wordt. Probeer een vaste oppas te vinden, zodat je kind niet steeds aan een ander persoon hoeft te wennen. De kosten voor een particuliere oppas worden niet vergoed door de belastingen. Wel zijn er bureaus voor oppas-subsidie. Afhankelijk van je inkomen en het aantal oppasuren kun je subsidie krijgen voor het betalen van je oppas. Op deze wijze kun je bijvoorbeeld je ouders op een passende en voordelige wijze belonen. Een website van een dergelijk bureau is bijvoorbeeld viavela.nl.

Ruiloppas

Je kunt met andere moeders of vaders afspreken om op elkaars kinderen te passen. Je bewijst elkaar een dienst en het is gratis.

Jonge vaders

Als er jonge moeders zijn, dan zijn er natuurlijk ook genoeg (jonge) vaders! Daar is niet altijd evenveel aandacht voor. Veel informatie die je in deze brochure kunt vinden, is ook bedoeld voor vaders, maar dit hoofdstuk gaat nog eens extra in op de positie van de (aanstaande) vader.

Ongepland zwanger

Je hebt seks gehad en nu is zij ongepland zwanger. Je wereld staat op z'n kop. Je toekomstplannen kunnen er opeens heel anders uit gaan zien. Wat wil jij? Wil jij het vaderschap op je nemen? Hoe ga je dat concreet invullen? Wil je (nog) een relatie met haar? En past er in die relatie een baby of vind je het (nog) te vroeg? Dat zijn vragen die bij je kunnen spelen. In hoeverre je mee mag beslissen over bijvoorbeeld het wel of niet houden van de baby, is afhankelijk van het meisje. Maar dat houdt niet in dat je zelf geen keuzes zou kunnen maken. Bijvoorbeeld als zij kiest om het kindje te houden, wil je dan betrokken zijn? En zo ja, hoe? En als je niet betrokken wil zijn, hoe ga je om met de situatie dat je een kind hebt waar je geen contact mee hebt? Wat zijn je rechten? Wat zijn je plichten?

Jongens zijn vaak gericht op oplossingen en willen dingen gaan regelen. Ze denken na over welke gevolgen een kind met zich meebrengt, welke praktische oplossingen er moeten komen, hoe het verder moet

met school of werk en wat het beste is dat ze kunnen doen.

Als je vader wordt

Als je vader wordt, moet je allerlei dingen regelen en je moet over een aantal zaken nadenken. Dat kun je alleen, met je ouders of bijvoorbeeld samen met een hulpverlener doen:

- wat zijn mijn rechten en plichten als vader?
- hoe zit het met het erkennen van het kind en het ouderlijk gezag?
- wat moet er voor een bevalling geregeld worden?
- hoe moet ik zaken regelen met school en werk?
- wat zijn mijn taken als aanstaande vader?
- wat zijn ervaringen van andere jonge (aanstaande) vaders?

Hierna vind je informatie speciaal voor vaders, maar wil je meer informatie over de zwangerschap en bevalling of over praktische zaken als wonen en inkomen? Lees dan de gehele brochure of kijk op tiernermoeders.nl onder het kopje *Jong vader*. Onder *Hulp in de buurt* kun je kijken wat er wordt georganiseerd voor (jonge) vaders.

Vorbereiden op het vaderschap

Neem samen met je vriendin de beslissing of jullie het kind willen houden of niet. Blijf samen praten over de mogelijkheden en denk er goed over na of je achter jullie beslissing kunt staan (wat deze ook mag zijn). Doe zoveel mogelijk dingen met je vriendin samen. Ga samen naar de verloskundige, samen echo's laten maken, samen de babykamer uitzoeken en inrichten enz.

Als je een opleiding volgt, probeer deze dan af te maken. Je hebt met een diploma betere kansen op de arbeidsmarkt, waardoor het weer makkelijker is een baan te vinden en een inkomen te gaan verdienen voor je gezin. Bespreek samen de taakverdeling en de ideeën over de opvoeding van het kind. Onderstaande boeken kun je hierover eens raadplegen.

En dan ben je papa, Karin van Kesteren (2013) - AMB Diemen.

Negen persoonlijke verhalen van beginnende vaders.

Jonge vaders hebben het moeilijk.

Ze zijn natuurlijk heel erg trots op hun kleintje, maar ze zijn ook behoorlijk onzeker, al willen ze dat niet toegeven. Dit handige boekje geeft antwoord op bijna alle vragen waarmee jonge vaders zitten.

Het grote vaderboek, Arend van Dam (2006) - Uitgeverij Contact.

Van zaadje tot omgangsregeling.

Arend van Dam, vooral bekend van zijn kinderboeken, maakte al alle kanten mee van het traject vaderschap. In het handboek 'Het grote vaderboek' bundelt Arend alles wat (aanstaande) vaders moeten weten: hoe gedraag je je het beste tijdens de bevalling? Wat moet er in huis zijn en wat is overdreven? Gaan we minder werken na de bevalling? Hoeveel belastingvoordeel leveren mijn kind(eren) mij op? Hoe zit het

nu met de mannenpil? Een boek boordevol praktische aanwijzingen, die van elke man een vader kunnen maken.

Smak, Nick Hornby (2007) – Uitgeverij Atlas. Tiener Sam wordt onverwacht vader en moet een aantal moeilijke beslissingen nemen.

Help, ik heb mijn vrouw zwanger gemaakt!, Kluun (2004) - Podium B.V.

Voor mannen die hun vrouw zwanger hebben gemaakt en ook voor hen die dit nog kunnen vermijden. Ook zwangerschapsjargon komt aan de orde en dingen die je niet tegen vrouwen moet zeggen.

Jong Ouder - verhalen van acht jonge vaders, Peter Johanningmeijer (2009) - Atlas Hengelo.

Verhalen van vaders van het jonge vaderproject Atlas dat in 2005 in Hengelo van start is gegaan. Jaarlijks krijgen zo'n 20 vaders (praktische) steun.

Erkennen

Het onderwerp erkennen/ouderlijk gezag staat uitgebreid beschreven in deze brochure. Hierna vind je aanvullende informatie die voor jou als jonge vader van belang kan zijn.

Kosten aanvragen vervangende toestemming

Je kunt vervangende toestemming aanvragen door de rechtbank, als de moeder van je kind jou niet het kind wil laten erkennen. Hier zijn kosten aan verbonden. Deze kosten moeten betaald worden voordat toestemming kan worden verleend.

Vaderschapsactie

De moeder van het kind kan jou als vader via de rechter verplichten om alimentatie te betalen, ook al heb je het kind niet erkend. Als je hiermee te maken krijgt, is het noodzakelijk een advocaat in de

hand te nemen. De kosten hiervan moet je zelf betalen.

Vaderschapstest

Een DNA-vaderschapstest helpt twijfels over het vaderschap weg te nemen. Bij een rechtsgeldige test kan het resultaat van deze analyse als officieel stuk worden ingebracht door een advocaat voor bijvoorbeeld:

- alimentatie;
- voogdij;
- erkenning;
- omgangsregeling;
- erfenis/nalatenschap;
- gezinshereniging/ouderschap.

Voorwaarde om de uitslag van de test te gebruiken in een rechtszaak is, dat alle betrokkenen hun toestemming hebben verleend voor het doen van de test en dat het afnemen van de DNA-monsters is gebeurd in aanwezigheid van een professionele, onafhankelijke getuige zoals een arts of een notaris.

Verschillende bedrijven, waaronder ook bedrijven uit Nederland, bieden via internet een zogenaamde verwantschapstest of vaderschapstest aan. De betrouwbaarheid is niet altijd even duidelijk. Dus wil je echt zekerheid, doe de test dan via een ziekenhuis of erkend laboratorium (bv. Sanquin). De prijzen van een DNA-test variëren tussen de 200 en 800 euro. De kosten worden niet vergoed door de zorgverzekering of een andere verzekering. Ook niet als de huisarts een DNA-test adviseert.

Opa's en oma's

Als ouder kan het wennen zijn dat uw eigen dochter of zoon nu zelf een kind krijgt. Misschien al op jonge leeftijd en ongepland. U vindt het misschien moeilijk om blij te zijn, maar voor jonge ouders is het erg belangrijk dat ze ondersteuning krijgen uit hun omgeving.

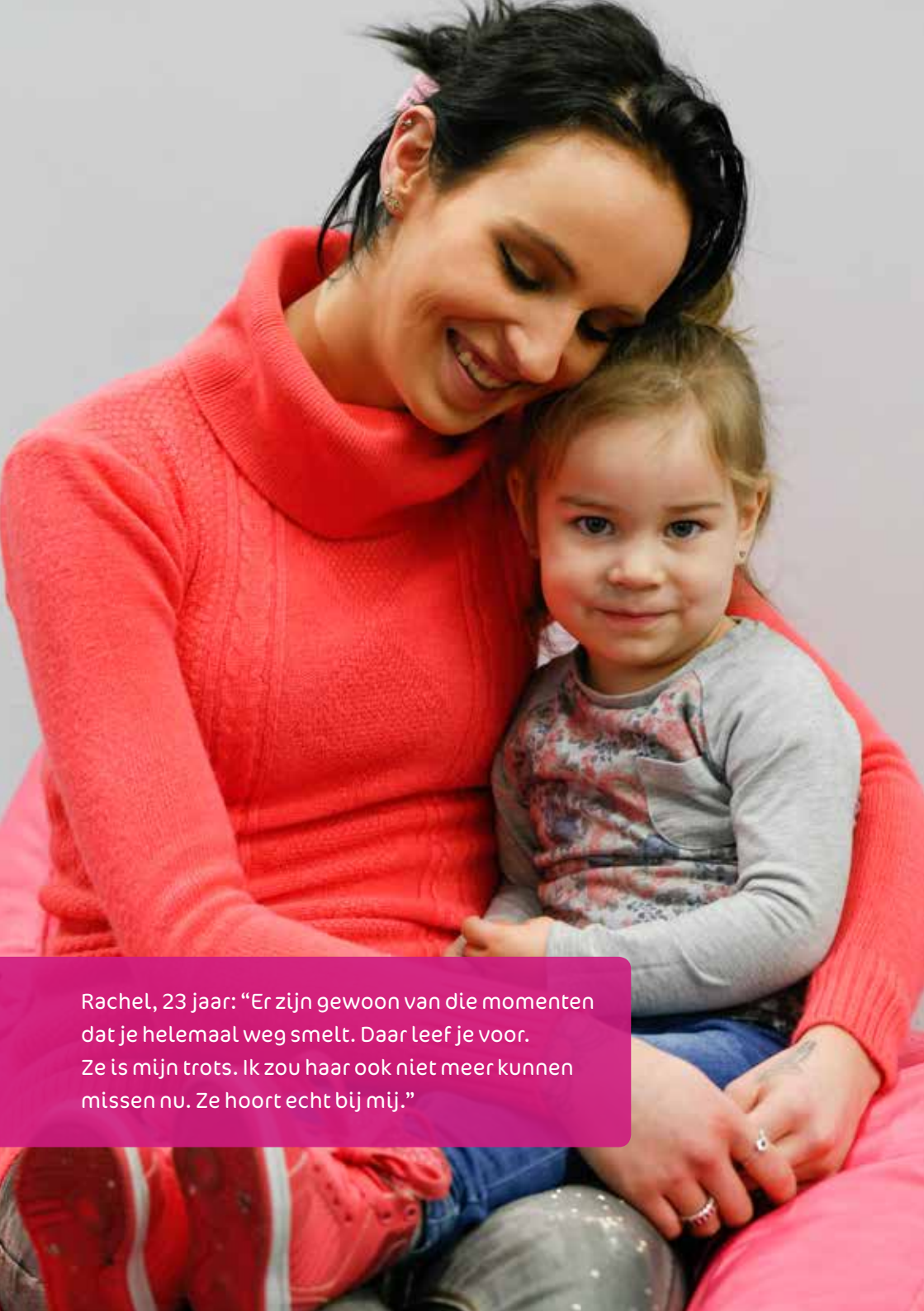
Het is belangrijk dat u op een goede manier de rol van opa of oma op u kunt nemen. Daarom is het goed om over een aantal zaken na te denken en te proberen het contact met uw kind goed te houden:

- Staat u achter het aanstaande ouderschap van uw kind en wilt u hem of haar hierin ondersteuning bieden?
- Wilt u bij de bevalling zijn als uw kind dat goed vindt?
- Wilt u ook aangifte van geboorte doen en voogd zijn als uw eigen kind jonger is dan zestien jaar?
- Hoe stelt u zich op tegen de (jonge) partner van uw kind?
- Als jonge ouder moet uw kind waarschijnlijk veel formulieren invullen. Wilt u daarbij helpen?

- Hoe gaat u om met uw kleinkind (als het nieuwe gezin in het ouderlijk huis blijft wonen)?
- Wilt u uw kind financieel ondersteunen of wilt u babysitten?

In de loop van de tijd kunnen er, bijvoorbeeld door verschillende opvattingen over de opvoeding van de baby, spanningen ontstaan. Als opa of oma kunt u bij organisaties terecht, zoals het Algemeen Maatschappelijk Werk. U kunt begeleiding hierin krijgen en u wordt geholpen met het opbouwen of eventueel herstellen van het contact en het vertrouwen tussen u, uw kind en kleinkind(eren).

Rachel, 23 jaar: "Er zijn gewoon van die momenten dat je helemaal weg smelt. Daar leef je voor. Ze is mijn trots. Ik zou haar ook niet meer kunnen missen nu. Ze hoort echt bij mij."

Colofon

Dit is een uitgave van Stichting Fiom

Website: fiom.nl

Eindredactie: Afdeling Marketing, PR & Communicatie

Vormgeving: Melding ontwerp enzo, Oisterwijk

Foto's: Stocksy, Shutterstock en Monique Mulder

Druk: CS Grafimedia bv, Schijndel

mei 2015

Niet alle afgebeelde personen in deze brochure hebben direct betrekking tot de inhoud.

Deze publicatie is financieel mogelijk gemaakt door Stichting Boschuisen en het ministerie van VWS.

Meer informatie en contact

Meer informatie over Fiom kunt u vinden op onze website, fiom.nl.

Fiom

Kruisstraat 1
5211 DT 's-Hertogenbosch
(088) 126 49 00
info@fiom.nl

